

Kjære lyttere,

Hver eneste en av oss har vel en eller annen gang i går eller i dag i tankene stillet oss selv dette spørsmål :

Hva vil 1953 bringe meg og mine ?

Det er et naturlig spørsmål, fordi vi alle sammen har en tendens til å tenke på oss selv først.

Men samtidig vet vi - innerst inne - at det er det *det* nye året vil bringe landet vårt - Norge-vi tenker på.

For vi vet med usvikelig sikkerhet at det er det som er bestemmende for hva det vil bringe meg og mine. Vi vet at landets skjebne er vår skjebne. Vi lærte det på kroppen

-2-

den 9. april 1940. Derfor er det i dag først og fremst ett spørsmål som opptar oss:

Vil 1953 bringe oss fred og trygghet ?

Ingen kan i dag gi et bestemt svar på dette spørsmålet. Norges fred og trygghet er i vesentlig grad avhengig av hva der skjer ute i den store, urolige verden. Men vi har en garanti for å bevare freden : Den garantiens ligger i at de stater som samarbeider i Atlanterhavspakten er sterke nok til å trygge freden. - Å trygge freden for hele verden.

Vi har nå i mange år gjennomlevet det vi har ~~gjennomlevet~~ *gitt* det merkelige navn : den kalde krigen. Det vil si den ustanselige trussel om krig, den ustanselige agressjon på grensen av krig, den ustanselige nervekrigen.

Vi ble skaket voldsomt opp da denne form for krig ble satt i gang. Vi ble redde, fordi vi plutselig så faren foran oss.

Men det er gått mange av oss som det pleier å gå når vi gjennom lengre tid utsettes for en tung sinnsmessig belastning: Vi reagerer ikke lenger. Vi skyver de ubehagelige påminnelsene fra oss og vil helst ikke høre om det som hver dag trenger seg på oss og forstyrrer vår tilkjempede ro. Vi blir rett og slett irritert over at vi ikke kan få være i fred, nå da vi endelig begynte å ha det behagelig igjen.

Det er en av farene ved den kalde krigen at den tilslutt virker fullstendig sløvende på vår årvåkenhet. Det er kanskje

hensikten med den. Kan det lykkes å få de demokratiske landlullet inn i en falsk følelse av trygghet, av en forvisning om at det ikke vil bli noe annet enn kald krig, da er meget oppnådd. ~~Det~~ ~~kan~~ ~~da~~ bli skapt grobunn i vårt land og i de vestlige stormakter for den oppfatning at forsvarsberedskapen kan vente til mange andre ting er ordnet. Kanskje kan samarbeidet mellom vestmaktene endog gå istykker.

Det er historien om gjetegutten og ulven om igjen. Så lenge ble det skremt med at ulven kom at ingen trodde det da den virkelig kom. Det er også vår egen historie fra april-dagene 1940 opp igjen. Så mange rykter og forlydender om tysk angrep ble med ~~det~~, at da meldingen om angrepet kom var det mange som trodde at det også denne gang var rykter. Og ikke skjebnesvangert alvor.

må også selv være villig til å yte noe. Vi kan ikke bare kreve at andre skal forsvare oss. Da har vi ikke det ansvar for vårt folks skjebne som tiden krever av oss.

Det er selvsagt lett å skape uvilje i folket mot Atlanterhavspakten, mot forsvaret og den økonomiske belastningen det fører med seg. Det er lett fordi vi alle ønsker fred og forhandlinger - ikke opprustning og økonomiske byrder. Men vi reagerer skarpt mot dem som spekulerer i dette vårt fredsønske. Vi har en gruppe i folket som etter ordre fra en fremmed makt gjør det planmessig og åpent. Vi har andre som ut fra idealistiske motiver er imot at vestmaktene bygger opp sitt forsvar - uansett hva østblokken gjør. Og vi har endelig mange som gjør det av ren uvitenhet og troskyldighet. De er svært

ofte med på å undergrave tilliten til forsvaret og vår vilje til å ofre noe for vårt forsvar - uten selv å ane det. Jeg benytter denne anledningen, når jeg taler til alle nordmenn, til å si : Svekk ikke Norges forsvar! Tenk før du taler, skriver og handler! Gi ikke forsvarets og landets fiender den håndsrekning de så gjerne vil ha.

Norge bygger nå opp et forsvar som for alvor tar sikte på å verge landet. Det forsvarsprogram Stortinget enstemmig har vedtatt er et meget krevende program - og må være det. Vi har sagt det gang på gang at dette svære programmet - som krever en betydelig mengde materialer og arbeidskraft - det kan ikke gjennomføres uten at det må føre til at andre tiltak må vente. Det ser for meg mange ganger ut som om det er svært mange i dette landet som ikke har skjönt det. Enda det burde være uhyre enkelt. Hvis en husmor får en tredjedel av mannens inntekt - og bruker denne tredjedelen til ekstraordinært innkjöp, f.eks. av möbler, så vet både husmoren og mannen

at det övrige forbruk må reduseres med en tredjedel. Det er likeså enkelt og lettfattelig for bedriften Norge. Men når det gjelder bedriften Norge ser vi at selv blant dem som er enig i at det skal brukes både materialer, arbeidskraft og penger til forsvarsprogrammet, er det ikke enighet om at dette må føre til sparing på andre områder. Tvert imot, det blir ofte krevet at vi skal bruke mer på nesten alle andre områder. Vi har i Norge et gammelt ord som sier : En kan ikke strekke seg lenger enn skinnfellen rekker. Det har sin fulle gyldighet også i dag. Våre ressurser av materialer og vår mengde av arbeidskraft er begrenset. Det står ikke i menneskelig makt å utvide

denne rammen, slik at alle kravene kan imøtekommes. Noen må vente . Selv tiltak som vi alle synes er meget prisverdige må vike for hensynet til landets forsvar. Jeg er nødt til å si det så klart og tydelig at det ikke kan misforstås. Jeg appellerer til alle gode landsmenn om å forstå det alvor som ligger bak.

Det er en oppgave utenom forsvaret som må gå foran alle andre. Det er å bygge boliger. ~~Kong~~ Kong Haakon sa i sin tale på 80-årsdagen at målet måtte være å skaffe alle landsmenn et hjem å bo i. Det norske folket er utvilsomt enig i disse kongeordene. Regjeringen har da også med hard hand holdt igjen overfor mange andre, ofte svært berettigede byggekrav, nettopp for å kunne forsere boligbyggingen,

med sikte på at en så snart det er mulig skal nå fram til det mål Kongen stilte opp. Men Regjeringen kan ikke stanse alle andre byggearbeider. Det må også bygges for kraftverk, skoler, sykehus, samferdsel, industri og jordbruk. Hver enkelt kjemper for sine spesielle saker. Men statsmyndighetene må foreta en grundig og lidenskapsløs vurdering og se hele landets og folkets interesser i sammenheng. Jeg föyer til at det etter frigjøringen og fram til i dag er bygget vel 130.000 boliger med plass for ca. 500.000 mennesker. Det vil si at det er bygget nye hjem for bortimot like mange mennesker som bor i alle Norges byer utenom Oslo. Det er en boligbygging som ikke noe annet land kan vise make til. Når det likevel er for lite, skyldes det at vi startet med et uhyggelig stort

underskudd etter 5-års okkupasjon. Når vi nå konsentrerer boligbyggingen mer i større byer og industriströk, har jeg det håp at det ikke skal vare så lenge før vi skal kunne merke en betydelig lettelse også på dette området. Ja, på en måte er den allerede merkbar. Det er nå vanskelig å få omsatt de dyreste leiligheter i Oslo.

Jeg har sagt klart og tydelig fra at beredskap, boligbygging og kraftverk må føre til at en del andre byggearbeider må vente. Ingen skal behöve å fortelle meg at vi trenger sykehus og skoler, jernbaner og veger, driftsbygninger i jordbruket, höyskoler og fagskoler. Jeg vet det så inderlig godt. Regjeringen blir praktisk talt hver eneste dag stillet overfor kravene. Det blir lagt fram

gode
for oss argumenter for dette og hint. Argumenter som Regjeringens medlemmer i de fleste tilfelle mer enn gjerne kan og vil underskrive. Men - vi har aldri i Norge, likeså lite som i noe annet land - kunnet löse alle problemer på en gang. Vi kan det aller minst nå. Men det er riktig at kravene blir stilt og tiltakene forberedt. Når vi om et par år vil ha gjennomfört forsvarsprogrammet og kommet langt på veg med boligbyggingen, håper vi å kunne samle kreftene om de mange og viktige oppgavene vi har liggende foran oss. Da kan det til og med bli nödvendig å nytte den arbeidskraft, som er blitt ledig, til disse tiltakene.

Det spørsmål som ellers opptar tankene mest ved inngangen til det nye år er priser og lønninger. I de siste tre måneder har vi ikke hatt noen prisstigning og vi

regner med et svakt fall i tiden fremover. Det hersker vel stort sett enighet om at prisene må presses ytterligere noe ned. Heldigvis ser det nå ut til at vi har vunnet igjen det forhold mellom priser og lønninger som vi hadde mens prisene ble holdt stabile - før prisstigningen satte inn i 1950. Med andre ord: den forholdsvis gode reallønn vi hadde nådd fram til. Forutsetningen må da være at også lønnsstigningen blir stanset, inntil landets produksjon er økt så mye at det gir grunnlag for en ytterligere heving av reallønnen. En lønnsstigning på et tidligere tidspunkt er ikke farbar veg. Det har erfaringen vist oss alle. Den vil i tilfelle

få to farlige konsekvenser :

1. Ny stigning i prisene
2. Mindre konkurransedyktighet overfor et utland som for hver dag blir farligere konkurrenter for våre bedrifter.

Jeg tror det er riktig i denne forbindelse å si at den økonomiske situasjon for vårt land på mange måter er utrygg ved dette årsskiftet. Prisene på de varer vi skal eksportere viser et stort fall. Våre skipsfrakter likedan. Vi må ikke lukke øynene for at mange av våre næringer kommer til å arbeide under betydelige vanskeligere forhold i 1953 enn i 1952. Det store overskuddet på betalingsbalansen som de tre første kvartalene ga oss i 1952, vil i 1953 forvandles til et underskudd. Det er i seg selv alvorlig nok. Men vanskene vil øke fort hvis en del av våre bedrifter ikke er

i stand til å konkurrere og må stanse. Situasjonen på arbeidsmarkedet er også endret. Arbeidsfolk som har en fast og trygg arbeidsplass bør nå vite å sette pris på den. Stabilitet på dette området kan bli av stor betydning både for den enkelte og for samfunnet i tiden fremover. Noe av det aller viktigste i etterkrigsårene har nemlig vært at vi har hatt alle arbeidsdyktige menn og kvinner i arbeid, og at vi ikke har hatt arbeidskonflikter av noen betydning. Det er statsmaktenes store oppgave å føre denne linje videre. For at det skal kunne skje må stabilisering av priser og lønninger gjennomføres. Vi appellerer til alle om å medvirke til det.

Det sunne og gode grunnlaget for en jevn velstands-

öking i Norge har vært og er å öke produksjonen av alle slags varer. Men jeg må ~~ni~~ legge til : Til konkurranse- dyktige priser. Det er lett å anbefale, og vanskelig å gjennomføre i praksis. ~~Men~~ vi har dyktige arbeidere og gode bedriftsledere. De få unntakelser som finnes på begge sider skal ikke fordunkle dette faktum. Vi befinner oss i en omstillingsperiode. Fra en tid med varemangel hvor alt kunne selges - til en periode med tilstrekkelig med varer - ~~h~~ hvor varenes kvalitet og pris vil være avgjørende for om den kan selges eller ikke. Og bare den produksjon som kan selges kan holdes i gang.

Vi må regne med stadig friere handel mellom landene og derved langt skarpere konkurranse. Overfor denne kjenns- gjerning må våre bedrifter og våre arbeidere innstille seg på-

ikke mer menneskelig slit - men rasjonalisering, effektiv utnyttning av maskiner og utstyr, bedre planlegging, mer samarbeid.

Regjeringen vil til våren legge fram en langtidsplan for den videre utbygging av Norge. Det skal for første gang gi en samlet oversikt over de store oppgaver vårt land står foran og et program for gjennomføringen. Jeg håper og tror at en slik landsplan kan gi både statsmyndighetene og offentligheten et tryggere og riktigere grunnlag for å bedømme både de enkelte landsdelers og det hele lands muligheter. Vi vil bedre enn før være i stand til å se Norge som ett rike, og dermed bedre være i stand til å fremme en harmonisk

og sunn utvikling av næringsveger og landsdeler til gavn for folk og land.

Vi nordmenn er til daglig uenig om mange ting. Ofte kan vel kampens bølger gå så høyt at mange har følelsen av at vi er et splittet folk. Heldigvis er ikke det tilfelle. Et levende folkestyre som det norske forutsetter meningsbrytninger og idékamp. For bare gjennom denne prosess kan det beste i et folk bane seg veg og seire. Og når det gjelder å trygge og bygge landet står det norske folket stort sett samlet.

Det gir trygghet og tillit. Det gir håp om at vi skal kunne bevare freden og kunne hevde Norges plass mellom verdens frie nasjoner.